

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa M. W.
przeciwko Syndykowi masy upadłości I. W. i A. S. wspólników A. s.c. w Ś.
o wyłączenie mienia z masy upadłości,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 października 2008 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w L.
postanowieniem z dnia 17 czerwca 2008 r.,

„Czy w przypadku ogłoszenia upadłości wspólnika spółki cywilnej, na skutek ustania z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości wspólności ustawowej między małżonkami na podstawie przepisu art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.), w skład masy upadłości wchodzi, oprócz udziału wspólnika we wspólnym majątku spółki cywilnej, także majątek osobisty tego wspólnika, obejmujący przedmioty stanowiące majątek dorobkowy jego i współmałżonka ?”

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Okręgowy apelacji powoda od wyroku oddalającego jego powództwo o wyłączenie z masy upadłości nieruchomości stanowiącej, według oceny Sądu pierwszej instancji, przedmiot majątku wspólnego powoda i jego małżonki, prowadzącej działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, której upadłość ogłoszona została przez Sąd Rejonowy.

Sąd Okręgowy powziął wątpliwość, czy w przypadku ogłoszenia upadłości wspólnika spółki cywilnej, na skutek ustania z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości wspólności ustawowej między małżonkami na podstawie przepisu art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm. – dalej jako p.u.n.), w skład masy upadłości wchodzi oprócz udziałów wspólnika we wspólnym majątku spółki cywilnej, także majątek osobisty tego wspólnika obejmujący przedmioty stanowiące majątek dorobkowy jego i współmałżonka.

Istota przedstawionej wątpliwości, jak wynika z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego, wiąże się z tym, iż w przypadku wspólników spółek cywilnych, będących przedsiębiorcami w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 p.u.n. istnieją dwie wyraźnie od siebie oddzielone masy majątkowe, które stanowią wspólny majątek wspólników spółki cywilnej oraz osobisty majątek każdego ze wspólników, w żaden sposób nie związany z działalnością gospodarczą prowadzoną w formie spółki. Zaliczeniu zaś do masy upadłości wspólnika spółki cywilnej, poza jego udziałem we wspólnym majątku spółki, także osobistego majątku wspólnika zdaje się przeczyć przyjęta w prawie upadłościowym zasada, że upadłość może zostać ogłoszona tylko w stosunku do przedsiębiorcy. Wspólnik spółki cywilnej jest bowiem przedsiębiorcą wyłącznie w zakresie prowadzonej przez tę spółkę działalności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przewidziana w art. 390 § 1 k.p.c. instytucja zagadnień prawnych, z uwagi na wynikające z jego § 2 związanie sądów niższej instancji w danej sprawie poglądem prawnym Sądu Najwyższego wyrażonym w podjętej uchwale, stanowi

odstępstwo od zasady podległości sędziów tylko Konstytucji i ustawom (art. 187 ust. 1 Konstytucji). Z tej przyczyny przy interpretacji art. 390 § 1 stosowane powinny być reguły wykładni ścisłej, literalnej z pominięciem argumentów celowościowych czy utylitarnych, które zawsze prowadzą do szerszego rozumienia znaczenia normy prawnej (uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów SN z dnia 30 kwietnia 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, nr 10 poz. 166).

Mając to na uwadze, nie można uznać, że zagadnienie przedstawione przez sąd do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu budzi poważne wątpliwości, jeżeli sąd przedstawiający zagadnienie nie uzasadnił tego przez wykazanie, że dotychczasowe orzecznictwo i doktryna prawa nie dają w tym zakresie wystarczającego rozwiązania. Uzasadnienia takiego nie zawiera postanowienie Sądu Okręgowego ograniczające się do stwierdzenia o występujących w przedstawionej kwestii sporach w doktrynie i judykaturze oraz o braku jej rozstrzygnięcia przez przepisy p.u.n.

Wbrew temu ostatniemu stwierdzeniu, odpowiedź na sformułowane przez Sąd Okręgowy zagadnienie (które nie uwzględnia terminologii wprowadzonej do kro ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 162, poz. 1691), w świetle art. 124 ust 1 p.u.n., nie nasuwa trudności. Zgodnie bowiem z tym przepisem, którego brzmienie nie budzi wątpliwości, w razie ogłoszenia upadłości jednego z małżonków wspólność ustawowa między małżonkami ustaje z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości, a majątek wspólny wchodzi do masy upadłości. Przepis art. 124 ust. 1 p.u.n. odnosi się do wszystkich przedsiębiorców pozostających w ustroju wspólności ustawowej, w tym również do wspólników spółki cywilnej, którzy jako przedsiębiorcy wyposażeni zostali w zdolność upadłościową (art. 5 i 215 p.u.n.). Po wejściu w życie u.p.n. upadło tym samym znaczenie sporu prawnego, dotyczącego zdolności upadłościowej i układowej spółki cywilnej, do którego jak się wydaje nawiązuje Sąd Okręgowy.

Konsekwencją unormowania art. 124 p.u.n. jest odpowiedzialność małżonka upadłego udziałem w majątku wspólnym w stosunku do wierzycieli upadłego. Do masy upadłości, oprócz majątku wspólnego małżonków, wchodzi również

majątek osobisty małżonka, wobec którego ogłoszono upadłość, który odpowiada za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem (art. 864 k.c.). Do masy upadłości nie wchodzi natomiast majątek osobisty drugiego małżonka, co w sprawie nie budziło wątpliwości.

Przepis art. 390 § 1 k.p.c. nie uzasadnia podejmowania uchwały wyjaśniającej zagadnienie prawne, wynikłe na tle wykładni stosowanych przy rozpoznawaniu apelacji przepisów prawnych, które nie budzą istotnych wątpliwości. Ich wykładni dokonuje samodzielnie sąd drugiej instancji.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały (art. 390 § 1 k.p.c. w zw. z art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r., o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.).